

Depoty kovových artefaktů doby bronzové v Čechách

Soubory artefaktů, o nichž předpokládáme, že byly záměrně uloženy ve stejný okamžik na jedno místo, nazýváme depoty. Vyskytují se ve všech pravěkých obdobích, nicméně doba bronzová je vývojovou etapou, kdy byl tento fenomén rozšířen nejvíce, a to zejména v případě souborů artefaktů kovových.

■ **Luboš JIRÁŇ**

Archeologický ústav
AV ČR, Praha, v. v. i.

Na území Evropy byly dosud objeveny řádově tisíce takových depotů z doby bronzové. Předpokládáme-li, že jde o maximálně desetinu původního stavu, musíme žasnout, jak obrovské množství artefaktů bylo takovýmto způsobem archeologizováno. Území Čech patří k oblastem, které jsou na bronzové depoty poměrně bohaté. Současné je to jedno z mála území, odkud je převážná část těchto nálezů souhrnně publikována. Depoty starší doby bronzové zevrubně analyzuje monografie Václava Mouchy (2005), depoty z mladší a pozdní doby bronzové shrnuje posmrtně vydaná monografie Olgy Kytlicové (2007). Protože v období střední doby bronzové v Čechách depoty téměř chybějí, resp. objevují se až v jejím závěru a podchycuje je práce O. Kytlicové, máme dnes pro území Čech k dispozici informace o převážné většině dosud nalezených depotů z doby bronzové, přičemž chybějících zhruba pět procent dat se týká depotů nalezených po dokončení obou monografií.

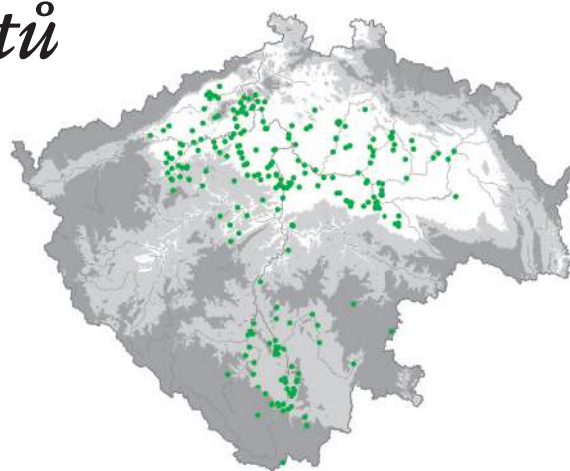
Úsilí o jednoznačné vysvětlení funkce a smyslu depotů provází archeologické bádání od jeho počátků a je zatím neúspěšné. Existuje široké spektrum interpretací, ovšem každá z nich je obhajitelná jen pro určitou skupinu depotů. Těžko budeme v případě ireversibilních depotů obhajovat jejich ekonomický účel, ten je však naopak logický u depotů nalézáných podél komunikačních

spojnic. Recyklační či výrobní příčiny uložení jsou indikovány depoty obsahujícími poškozené nebo neúplné artefakty či surovinu, stejně tak jako depoty uložené v kontextu výrobního objektu. Depoty uložené v kontextu krajinné dominanty, právě tak jako depoty s evidentně cíleným prostorovým uspořádáním artefaktů nabízejí zase hlavně interpretace symbolistní. Vážnou překážkou jednoznačné interpretace depotů je skutečnost, že se jejich obsah mění podle geografické oblasti i chronologického období. Snad také proto pokusy o výklad diskutovaného fenoménu v poslední době rezignovaly na hledání jednoho společného účelu a místo toho se uvažuje o významové multiplicitě daného jevu, tj. o více různých funkcích, které mohly depoty naplňovat zároveň. Takovému pojetí neodporuje předpokládaný způsob nazírání tehdejších lidí na okolní svět, v němž se ve vzájemné symbióze propojovaly různé účely do jednoho univerza. Rezignace na jednotnou interpretaci je spojena i s teorií o různých rolích konkrétních depotů, která umožňuje mluvit současně o obětinách, tezaurech či materiálové recyklaci.

Je zřejmé, že konečné řešení otázky bronzových depotů je stále v nedohlednu. Zatím proto nezbyvá, než shromažďovat a třídit nejrůznější dílčí poznatky a testovat jejich možnou relevanci pro nalezení uspokojivé odpovědi. Počet a složení českých depotů shromáždování takových dílčích poznatků bezpochyby umožňují a nebude tak na škodu některé zdůraznit.

Depoty starší doby bronzové

První vlna depotů v Čechách je spojována se starší dobou bronzovou, únětickou kulturou. Tehdy se osídlení soustřeďovalo do menších oddělených regionů s nejpříhodnějšími podmínkami pro zemědělství (Moucha 2005, Abb. 2). Většina depotů byla uložena v rámci těchto sídelních regionů, depoty v neosídlených oblastech jsou vzácnější a jsou

■ **Obr. 1** Mapa katastrů obcí s depoty ze starší doby bronzové v Čechách. Sestavil L. Jiráň.

vázány na předpokládané komunikační spojnice. Vazba depotů na sídelní regiony únětické kultury je velmi zřetelná (Moucha 2005, Abb. 4; zde **obr. 1**).

Analýzujeme-li místo uložení starobronzových depotů, je zřejmé, že největší počet jich byl uložen v otevřené krajině, bez pozorovatelné vazby na výrazný krajinný prvek. Depoty s vazbou na zvláštní krajinný útvar ovšem také existují: markantní vazbu na bizarní vyvýšeniny vykazuje např. skupina depotů z Českého středohoří nebo známý soubor honosných dýk, který byl uložen pod „Kozí Hřbety“, rozervaná skaliska nedaleko Prahy (Divac – Sedláček 1999; zde **obr. 2**). Z hlediska našeho tématu je

■ **Obr. 2** Depot dýk uložený pod Kozími hřbety v Praze 6 - Suchbátě. Archiv ARÚP FP-9163.

zajímavé, že z takových poloh pocházejí nejenom depoty z období únětické kultury, ale také mladší depoty z prostředí kultur popelnicových polí. Bližší pozornost jistě zasluhuje i skutečnost, že všechny doposud zjištěné depoty starší doby bronzové s vazbou na přírodní dominanty jsou složeny buď pouze z hotových výrobků nebo jde o soubory žeber. Jiné kategorie depotů (smíšené depoty hotových výrobků a suroviny, depoty hřiven) nejsou v tomto kontextu doloženy.

České depoty starší doby bronzové nevykazují vazbu na prameny nebo bažiny, pouze se v omezené míře vyskytují v blízkosti vodních toků, a to zejména v jižních Čechách, kde lze předpokládat souvislost s komunikační trasou podél Vltavy.

Bližšímu osvětlení účelu depotů únětické kultury očividně nepomáhá ani analýza jejich skladby

a rozmístění na území české kotliny. Depoty obsahující pouze surovinu v podobě hřiven (**obr. 3**) a žeber (**obr. 4**) se vyskytují ve více sídelních regionech, nejsou teritoriálně odděleny a jejich zvýšený výskyt v jižních Čechách je třeba dát do souvislosti s tranzitní funkcí, kterou tento region mohl mít při distribuci suroviny z Alp dále na sever. Výskyt smíšených depotů – obsahujících surovinu i hotové výrobky (**obr. 5**) – je celkově zanedbatelný, ale také není geograficky unikátní. I depoty hotových výrobků jsou zastoupeny ve všech sídelních regionech únětické kultury v Čechách, přičemž jejich složení opět neodráží nějakou uchopitelnou strukturu. Příkladem může být např. depot ze Starého Bydžova ve východních Čechách, který se našel na dně jámy sídlištního charakteru a který soustřeďoval artefakty původem z prostředí jihoněmecké straubinské kultury, ale též náramek typický pro oblast středního Německa nebo terčovitou záušnici patrně domácí provenience (Moucha 1974).

Nezbývá než konstatovat, že přes perfektně zpracovanou pramennou bázi zůstáváme při pokusech o interpretaci motivů ukládání depotů kultury únětické v Čechách stále na počátku, neboť se nedaří odhalit nějakou funkční strukturu nebo jednotící prvek, které by nám pomohly postoupit dále.

Chronologie depotů kultur popelnicových polí

Druhá vlna bronzových depotů se v české kotlině objevuje na sklonku střední doby bronzové (období

■ Obr. 4 Purkarec, okr. České Budějovice. Depot měděných žeber ze starší doby bronzové. Rekonstrukce uložení žeber ve svazcích po pěti kusech. Foto O. Chvojka.

Reinecke B C2) a zvyk jejich ukládání pak dále pokračuje po celou mladší a pozdní dobu bronzovou, kterou naplňují kultury popelnicových polí. Území Čech představuje v té době hraniční prostor mezi dvěma velkými kulturními celky, okruhem hornodunajských popelnicových polí reprezentovaných v Čechách kulturou knovízskou (v pozdní době bronzové v západních Čechách také kulturou nynickou) a okruhem lužických popelnicových polí. Toto kulturní rozdělení mělo vliv i na skladbu a charakter ukládaných souborů. Během daného období se v Čechách vyděluje několik skupin depotů definovaných časově i geograficky (**obr. 6**).

Nejstarší skupina depotů se na území vznikající knovízské kultury objevuje ve stupni B C2 a přetrvává ještě do počátku období B D. Západočeské nálezy jsou zřetelně svázány s oblastí Horní Falce, depoty

absolutní datování	relativní chronologie	depoty okruhu	
		knovízského	lužického
-1300	B C	Plzeň-Jílkalka	
	B D	Lažany	Chrast – Velim
-1200	Ha A1	Suchdol	Kosmonosy
-1100	Ha A2	Středokluky	
-1000	Ha B1	Jenišovice	Bošín
-900	(Ha B2)	Hostomice	Lžovice – Slezské Předměstí
	Ha B3		
-750			

■ Obr. 6 Schéma chronologického vývoje depotů doby bronzové v Čechách. Podle O. Kyticové.

■ Obr. 3 Nová Ves, okr. Český Krumlov. Depot deseti měděných hřiven spojených dvěma spirálovitými nápažníky in situ. Nález z roku 2008. Starší doba bronzová. Foto O. Chvojka.

■ Obr. 5 Nová Ves, okr. Český Krumlov. Depot z přelomu starší a střední doby bronzové sestávající ze sekeromlatu tzv. křtěnovského typu a 12 měděných slitků. Nález z roku 2008. Foto T. Vachta.

■ Obr. 8 Část depotu honosných předmětů z Jenišovic. Foto J. Špaček.

■ Obr. 7 Část depotu zlomků bronzových předmětů z Prahy 6 - Suchdola (depot II). Uloženo v NM Praha. Archiv ARÚP FP-60444.

■ Obr. 9 Mapa katastrů obcí s depoty z mladší a pozdní doby bronzové v Čechách. Sestavil L. Jiráň.

uložené podle vltavského toku naopak s rakouským Podunajím. Depoty lužické kultury z tohoto horizontu uložené na jihovýchodním úpatí Železných hor naznačují spojení s Moravou.

Druhá skupina depotů náleží do chronologického intervalu B D až Ha A1. V této fázi převládají v knovízské kultuře depoty zlomků velmi pestrého složení: obsahují fragmenty ozdob, ale i zbraní a nástrojů, zvláště seker a srpů (obr. 7), jakož i zlomky měděných ingotů. Z hlediska geografického rozšíření je nápadná jejich koncentrace v centrální a severozápadní oblasti Čech, na jihu a západě tyto depoty takřka mizí. V prostředí lužické kultury se ve stejné době setkáváme s depoty odlišného složení, skládajícími se pouze z jednoho druhu artefaktů – především náramků, příp. srpů, sekerek, nákrčníků nebo nánožníků.

Následně je možno vyčlenit třetí skupinu, která je v rámci knovízské kultury charakteristická depoty s honosnějšími výrobky, zejména ozdobami a plechovými nádobami (obr. 8). Poprvé je tento typ depotů zachytitelný v období Ha A2, plně se prosazuje od přelomu stupňů Ha A2/Ha B1.

Závěr pozdní doby bronzové (stupeň Ha B3) náleží čtvrté, nejmladší skupině, v níž v obou kulturních okruzích převažují depoty obsahující honosné artefakty. Současně existují i depoty složené z jednoho druhu výrobku (náramky, nákrčníky) a depoty, které soustřeďují nové i znehodnocené artefakty, někdy opět se zlomky měděných ingotů. V depotech závěrečného období kultur popelnicových polí se objevují i první železné artefakty.

Poloha depotů mladší a pozdní doby bronzové

I v období popelnicových polí je poloha depotů v krajině rozmanitá, což může naznačovat různé motivy jejich uložení (obr. 9). Stejně jako v případě starobronzových depotů, lze i na počátku období popelnicových polí sledovat v jižních Čechách skupinu depotů, které jako korálky na šňůrce sledují linii Vltavy a spojují Podunají se středočeskou oblastí. Jiné skupiny depotů jsou očividně vázány na nějakou důležitou centrální lokalitu. Taková skupina se nachází např. v okolí mohutně opevněného hradiště na vrchu Plešivec na rozhraní středních a západních Čech (minimálně 10 depotů) a hradiště v Praze-Šárce (minimálně 6 depotů), v oblasti

lužické kultury pak v okolí hradiště ve Lžovicích ve východních Čechách (minimálně 13 depotů; obr. 10).

Za klasická místa pro uložení depotů období popelnicových polí bývají považována místa skrytá a těžko dostupná. I mnoho českých depotů je takto situováno; poměrně často byly depoty nalezeny pod větším balvanem (např. Nečín, Radětice, Skalice – blíže k nálezovým okolnostem opět Kytlicová 2007). Zvláštní charakter má depot uložený zcela mimo osídlenou oikumenu poblíž Všerubského průsmyku (Švarcava), kudy

■ Obr. 10 Výběr z depotů nalezených ve Lžovicích, okr. Kolín. Dobová fotografie z ateliéru A. Pokorného v Labské Týnici (dnes Týnec nad Labem). Archiv ARÚP.

patrně vedla komunikační spojnice mezi Horní Falcí a západními Čechami. Zdejší uložení připomíná cestovní obětiny, často doložené v alpských průsmycích.

Podobnou roli mohl hrát soubor bronzových předmětů, který byl získán v prostoru, kde řeka Labe vstupuje monumentální soutěskou zvanou Porta Bohemica do Českého středohoří (**obr. 11**). Zůstává stále předmětem diskuse, zda nálezy vytěžené zde z Labe byly cestovními obětinami v místech, kde řeka nabývá na nebezpečnosti a zrychluje svůj tok, nebo předměty ztracenými ze ztroskotaných lodí. Spíše se zdá, že šlo o oběti krajině, neboť právě z chronologického intervalu Ha A2/B1 až Ha B1, kam patří většina nálezů z tohoto místa, pochází z magické oblasti Českého středohoří řada depotů, které jsou očividně uloženy v kontextu přírodních dominanty. Např. depot z Kostomlat byl uložen na jižním svahu hřbetu vystupujícího nenadále nad rovinou Polabí, pod pitoreskním přírodním útvarem, podobně jako depot v Kamýku nebo Velkých Žernosekách. Depoty jsou obloženy i krajinné dominanty jako vrch Klapý (se středověkým hradem Házmurkem) viditelný ze vzdálenosti desítek kilometrů, stejně tak jako bájná hora Říp a další výrazné kopce (Sovice, Liščin, Sedlo). Je velmi lákavé interpretovat takové depoty jako vůta krajině. Tuto tezi pak velmi silně podporuje nedávný nález dvou

bronzových srpů na vrcholku páte nejvyšší hory Českého středohoří, Kletečné (*Smrž – Blažek 2002*). Jiné polohy, kde jsou nacházeny kulturně identické depoty, ovšem takovou interpretaci nenabízejí.

Skladba depotů

Předměty v depotech mladší a pozdní doby bronzové se nacházejí ve dvou podobách. Jsou přítomny jak celé funkční předměty, tak jejich zlomky. Zlomkový charakter depotů je v Čechách typický pro oblast kultury knovízské a období mladší doby bronzové. Depoty z prostředí kultur popelnicových polí v Čechách obsahují širokou škálu artefaktů, jejichž analýza z hlediska druhového a typového zastoupení přináší také určité dílčí poznatky.

Hojně je zastoupena kategorie nástrojů, mezi nimiž převažují sekery a srpy. Nejbohatší však je skupina ozdob, která se tak zdá nejprůhodnější k posouzení otázky, zda lze zachytit detailnější tendence ve variabilitě skladby depotů a zda jsou některé druhy artefaktů determinujícím faktorem pro klasifikaci depotů.

První provedené analýzy stovky českých depotů s ozdobami, o kterých je možno s velkou mírou pravděpodobnosti prohlásit, že jejich známá skladba odpovídá původnímu obsahu, naznačují, že složení depotů se mohlo řídit jistými pravidly (*Jiráň 2004*). Ukazuje se, že různé druhy

zdobných artefaktů mají v obsahu depotů rozdílnou důležitost.

Nejčastějšími zdobnými artefakty v depotech jsou kruhové ozdoby končetin (náramky, nápažníky, nánožníky). Jsou zastoupeny přibližně ve dvou třetinách depotů. Pozoruhodné je, že depoty, které jsou složeny výlučně z těchto ozdob, se v prvních dvou vydělených chronologických etapách vyskytují výhradně v oblastech osídlených nositeli lužické kultury, naproti tomu obdobné depoty nejmladší skupiny jsou výhradně záležitostí hornodunajského okruhu popelnicových polí v Čechách. Pokud je sledovaný druh artefaktů zastoupen v depotech složených z více druhů artefaktů, pak ve více než v polovině případů je doprovázen srpy a sekery. Výskyt diskutovaných ozdob je nejčastější v depotech druhé chronologické skupiny; to platí celkově i v rámci jednotlivých kulturních okruhů.

Ozdoby hrdla (nákrčníky a náhrdelníky) jsou přítomny přibližně v jedné pětině depotů. Jsou tedy méně četné než ozdoby končetin, není však vyloučeno, že obě skupiny mohly být nazírány jako shodné. Jsou totiž na sebe vázány, jejich společný výskyt v depotech dosahuje hodnoty 90 %. Největší zastoupení souborů s nákrčníky a náhrdelníky mají depoty druhé a třetí chronologické skupiny knovízské kultury. Kompletní depoty obsahující tuto funkční kategorii z lužické oblasti známe zatím pouze tři: pocházejí až z období Ha B3.

Jehlice se objevují výhradně v depotech dvou starších chronologických skupin. Jde o období, kdy byly používány jehlice nápadných tvarů se zdobnými hlavicemi. V následujících obdobích, pro která jsou charakteristické méně zdobné jehlice s drobnými nevýraznými hlavicemi, tyto výrobky z depotů (až na výjimky) mizí. Pouze v jediném případě tvoří jehlice solitérní druh výrobku v depotu (Nečín), obvykle jsou součástí depotů složených z více druhů artefaktů. Nejčastějšími artefakty, které doprovázejí jehlice v depotech, jsou opět srpy a sekery, dále kruhové ozdoby paží a nohou a častým společníkem jehlic jsou i surovinné zlomky. Přítomnost jehlic v depotech je prvek typický pro depoty

■ **Obr. 11** Porta Bohemica, kaňonovitě údolí Labe, kterým řeka opouští sídelní oblast středních Čech a vstupuje do Českého středohoří. Foto V. Salač.

knovízkého okruhu; v depotech z prostředí lužické kultury jsou jehlice přítomny pouze výjimečně.

Méně obvyklou součástí depotů jsou spony. Jako samostatný druh depoty netvoří, výjimkou je pouze dvojice spon ze Střelče, ale v tomto případě není kompletnost nálezů zcela jistá. V ostatních případech se spony bezvýhradně vyskytují v depotech společně s kruhovými ozdobami končetin a v silné vazbě na ozdoby hrdla. Keltová četnost výskytu spon v depotech, stejně jako skutečnost, že jejich přítomnost je doložena ve všech chronologických skupinách a v obou kulturních okruzích, ovšem jakékoliv závislosti výskytu spon v depotech neuvažujeme definovat.

Podobnou četnost výskytu jako spony představují plechové pásy. Jejich výskyt je omezen pouze na druhou a třetí chronologickou skupinu, a jen na oblast knovízké kultury. Jedinou výjimkou je lužický depot ze Skalska, v němž byl tepaný bronzový pás deponován se dvěma náramky. Jinak platí, že tyto pásy jsou obsaženy v depotech spolu se širokou škálou jiných výrobků, přičemž v depotech druhé chronologické skupiny, kde převažují, jsou ve všech případech provázeny náramky a srpy a téměř vždy i sekerami.

Pouze v depotech prvních tří chronologických skupin hornodunajského okruhu popelnicových polí v Čechách jsou doloženy závěsky. Takové depoty obsahují široké spektrum dalších druhů artefaktů. Pro nízkou četnost závěsků v depotech nelze však jejich bezvýhradnou vazbu na sekery, a převládající (90 %) vazbu na přítomnost srpů, považovat za zcela průkaznou.

U dalších druhů ozdob se případné závislosti nedají odvodit. Výskyt prstenů v depotech je ojedinělý a náhodný; jsou doloženy ve všech časových skupinách v depotech obou kulturních prostředí. Stejně je tomu v případě drátěných spirál, bronzových korálků, řetízků a rolníček.

Přesto se zdá, že existují druhy ozdob, jejichž zastoupení v depotech vykazuje určitá pravidla. Je možno sledovat specifika kulturní (pásy, závěsky), kulturně chronologická (ozdoby končetin, ozdoby hrdla)

a chronologická (jehlice, pásy, závěsky), jakož i opakující se vazby různých funkčních kategorií výrobků (pásy, spony, závěsky, částečně i jehlice a ozdoby končetin).

Závěr

Množství dat, která je možno nově získávat z dosud shromážděné pramenové základny depotů doby bronzové, se zdá být nevyčerpatelné. Navíc se objevují stále nové analytické postupy, a to zejména v oblasti přírodních věd, které přinášejí kvalitativně nová data, dříve nedostupná. Příkladem mohou být fyzikální metody pro stanovení prvkového složení materiálu, izotopové skladby prvků aj. Tak lze získávat poznatky o původu použité suroviny, výrobních procesech, ale také o nadregionálních ekonomických vazbách apod. Využití přírodovědných metod za tímto účelem by ovšem bylo tématem na samostatný příspěvek.

Přes pokrok ve studiu dané problematiky je však třeba otevřeně přiznat, že nové poznatky lze zatím použít jen jako empiricky lépe ošetřené východisko pro další bádání o účelu této kategorie nálezů, jejíž význam je pro archeologii zcela mimořádný. Prozatím můžeme konstatovat, že depoty kovových výrobků jsou v době bronzové typickým fenoménem také v Čechách, přičemž ve starší době bronzové mají jednotnější charakter, v době kultur popelnicových polí se jejich četnost, charakter a skladba v různých regionech a chronologických horizontech liší.

Literatura

- Divác, G. – Sedláček, Z. 1999: Hortfund der altbronzezeitlichen Dolche von Praha 6-Suchdol. *Fontes Archaeologici Pragenses – Supplementum* 1. Praha.
- Jiráň, L. 2004: Die Vertretung des Schmuckes in den Hortfunde der Urnenfelderzeit Böhmens. In: *Proceedings of the International Conference "Ancient Jewellery and Costume in Course of Time"*. Anodos 3/2003. Trnava, 101–108.
- Kytlicová, O. 2007: Jungbronzezeitliche Hortfunde in Böhmen. *Prähistorische Bronzefunde* XX/12. Stuttgart.
- Moucha, V. 1974: Starobronzový hromadný náleze ze Starého Bydžova. *Památky archeologické* 65, 241–277.
- Moucha, V. 2005: Hortfunde der frühen Bronzezeit in Böhmen. Praha.
- Smrž, Z. – Blažek, J. 2002: Nález bronzových srpů z hory Kletečná (706 m n.m.) v Českém středohoří. K votivním nálezům z vrcholků kopců a hor. *Archeologické rozhledy* 54, 791–810.

Summary

Deposits of Bronze Age metal artefacts in Bohemia

Though thousands of deposits of metal artefacts have been found thus far in Europe, the basic question of their function and meaning remains unsolved. While a wide range of interpretations exists, each of these is naturally only tenable for a certain group of cases. Bohemia is one of the few territories where the majority of existing finds have been collectively published (Moucha 2005; Kytlicová 2007). The article attempts to present some of the new information obtained on the basis of the number, location and composition of Czech deposits, as this could prove to be useful in the search for new answers.

In the case of deposits from the Early Bronze Age, it can be affirmed that they were deposited within settlement regions or are tied to communication routes. On the other hand, a link between the composition of deposits and their geographic location has not been shown. Deposits containing only raw materials in the form of talents and slabs occur in multiple settlement regions; these deposits are not divided by territory and their increased appearance in southern Bohemia is tied to a transit function this region could have had in the distribution of raw materials from the Alps to the north. The occurrence of mixed deposits containing raw materials as well as finished products is generally negligible, though also not geographically unique. Deposits of finished products are also represented in all Únětice culture settlement regions in Bohemia; however, their composition again does not reflect any comprehensible structure.

The cultural fragmentation of Bohemia had an apparent impact on the composition and character of assemblages deposited in the period of Urnfield complex. Several groups of deposits can be identified in this particular period. Their location in the landscape is varied, with an apparent link to streams or dominant natural features; remote hidden sites are naturally also used. The content of the deposits reveals a wide range of artefacts, an analysis of which indicates that the composition of deposits was governed by specific rules. On the basis of the example of the heavily represented category of decorations, it has been shown that various types of decorative artefacts have a distinct importance and their presence in deposits indicates certain conventions. It is possible to track the particularities of cultural (belts, pendants), culturally chronological (limb and neck decorations) and chronological (pins, belts, pendants) as well as repeating links between various functional categories of products (belts, clasps, pendants and, to a certain extent, pins and limb decorations).

Nevertheless, for now the collected information can only be used as an improved empirical foundation for further research. It can be stated in general that bronze deposits in the Early Bronze Age have a more uniform nature, while in the Urnfield culture period their frequency, character and composition differ in various regions and time horizons.

Tento příspěvek vznikl v rámci výzkumného záměru č. AV0Z80020508.